

Preveč nesebične in otrokom preveč udane matere zakrivijo, da postanejo otroci sebični. Ako vidi otrok, da žrtvuje mati svoj čas, vse svoje novce, vse moči in radosti v to, da zadosti zahtevam otrokovim, se mu vcepi v misel prepričanje, da ima pravico zahtevati tudi od vsacega drugega jednako nesebičnost. Zahteva potem vedno le več in ni ga moči nikoli zadovoljiti.

Mati, ki se zadovoljuje s starimi cunjami, da le preskrbi sinu novo obleko, in ki se z delom utruja, da se le sin zabava, rabi najboljša sredstva, da vstvari iz sina potratnika, sebičneža in končno ničvredneža.

Modra mati ve, da mora stati na čelu domu in čuva zato svoje mesto z mirno a neodjenljivo dostojnostjo.

Nikdar se ne poniža za služkinjo svojih otrok.

Najboljše in najlepše stvari bodejo naj za njo, ne pa za sine ali hčere. Ona je kraljica, in dolžnost ji je, da čuva svojo krono na glavi.

Tako mater bodejo spoštovali otroci od prve mladosti naprej in jo bodejo vselej stavili nad sebe. Upadala ne bo mati v očeh otrok, čeprav bodo doroščali. In čeprav jo bodejo otroci prekašali v izobrazbi in v vedi, ostane mati nad njimi, odlikujoča se po plemenitosti in po vznosu svojih čustev. Česar ne ve njen duh, ve njeno srce.

Govorje materi, ki ni taka!

Iz češčine priredila P. Foersterjeva.



Kapčev stric.

Spisala Milena.

Ne vem, kako je to, da sva se z Kapčevim stricem — bratom našega soseda — vedno dobro razumiela. Bil je to prijazen dober možiček pri kacic sedemdesetih letih. — Ženskih ni mogel prav trpeti, trdil je vedno, da smo me ženske samo za zmešnjavo na svetu.

No, mene je imel vendar rad. Včasih sem sedela na našem vrtu in kaj brala ali brčkala, pa je prišel stric na sosedni vrt k svojemu uljnaku in malo zakašljal, da sem ga slišala. In potem sem tebi nič; meni nič zlezla skozi plot in kmalu sem sedela tam pred uljnakom in stric mi je pripovedoval razne dogodbice iz svojih mladih let. In ono raskavo, razorano lice nagubalo se je v prijazen smehljal in oči izpod sivih obrvij so se tako-le zasvetile kakor nekoč, ko je Kapčev stric bil še najlepši fant v fari.

O saj mi je večkrat pravil, kak je bil v „svojem času“.

„Povem ti“ — tikal me je, ker me je poznal, ko sem še po vseh štirih lezla okoli hiše — oh povem ti, to ni vse skupaj nič kakor se zdaj nosijo ti fantiči. I saj to še fantje niso, kaj bo ta drobiž, a mi, mi smo bili mi!“

„Take zametaste telovnike s srebrnimi gumbi smo imeli, jirhaste blače, škornje, pa klobuk s širokimi krajci. Pa smo stali pri cerkvi v nedeljo, kakor vojaki in dekleta so sramežljivo gledala na našo stran. — — Ej to so bili še časi!“

Kapčev stric se je zamislil; jaz sem pa nekaj časa tudi nemo poslušala bučanje bučel.

Stric zakaj se pa niste oženili? vprašala sem ga nekoč.

„Ej to ti je dolga reč, kaj ti bo to!“ —

— „Povejte no, jaz bi res rada vedela.“ —

Stari mož se je malo odkašljaj, se še malo branil, potem mi pa povedal to-le :

— Ej to ti je dolga reč ti pravim, — in stara tudi že. Čakaj menda je že čez petdeset zim, kar sem nekdam stopical v snegu gori v Podlesek, kamor so me oče poslali, da naj kupim kako ovco za praznike. Precej je bilo mraz, zato sem šel hitro. Gori pod tistim klancem pa srečam dekleta, ki je neslo moke iz malina. Pot je bila polzka in slaba in revica se je ugreła, da se je kar kadilo iz nje. Jaz sem jo nagovoril in šla sva skupaj v Podlesek. Bila je Maričeva Anka, ki je služila pri županu v Podlesku za dekle. Poznal sem jo že, prej pa se nisem dosti brigal za njo. Tedaj sem še le vidil, da je prav čedno dekle, no in meni se je dopala od tistega časa.

Župan v Podlesku je bil bogat mož, ki se pa tudi ni malo cenil. Imel je sina Tineta moje starosti. Zdaj je že davno umrl, Bog mu daj nebesa! S Tinetom sva bila prijatelja še poprej, a potem sem gotovo vsako nedeljo popoldne prišel k njemu v vas, seveda največ radi tega, da sem videl Anko. Zdelo se mi je, da me rada vidi, bila je prijazna z menoj in večkrat sva dražila drug drugega. Sam nisem nikdar govoril žnjo Tine je bil vedno zraven in včasih me je prav jezilo, da je vedno tičal poleg mene.

Tako sem hodil vso zimo gori v Podlesek in še poletu večkrat. Moj mlajši brat, ki je še sedaj na domu, me je dostikrat povpraševal, kaj neki imam tam v Podlesku a jaz mu navadno še odgovarjal nisem.

Nisem se brigal za nič, in nisem tudi zapazil, da je Anka nekamo bleđa in plašna postajala in se naji obeh, Tineta in mene nekamo ogibala. Hodil sem mirno svoj pot k Podleskemu županu v vas in pazil, da se mi ponudi prilika vendar enkrat govoriti z Anko.

Ni prišlo do tega, zgodilo se je prej nekaj, kar je napravilo križ čez moje račune.

Pa naj povem po vrsti. — Ležal sem torej neko nedeljo dopoldne tukaj na vrtu v senci. K maši sem hodil skoro vselej zjutraj, ker je tedaj tudi Anka prihajala v cerkev. Ležim torej tukaj pod hruško pa gledam tja pred se prav dobre, židane volje. Zvižgal sem po malem in poslušal kako so bremčale bučele po vrtu. Moj stari oče, čijih so bile tedaj bučele, pridejo tudi na vrt, sedejo zraven mene, pa začnejo:

— Ej ti fant, zakaj pa ne greš raje zdaj ob desetih v cerkev, ko gre ves mladi svet, zjutraj je samo za nas bolj stare ljudi.

— Veste oče, jaz grem pa raje zjutraj, se odrežem.

— I no, saj ti živiš vedno po svoji glavi. Kam pojdeš popoldne po večernicah?

— Na Podlessek.

„H komu pa?“

„K županu“.

„Ej, ej fante ko ne bi nekaj vedel, bi skoro mislil, da hodiš za tisto Anko, ki služi pri županovih. Oni dan sem ti že mislil reči, da ne napraviš kake budalosti, zdaj pa, ker je z Anko in Tinetom tako, sem se zmotil“.

— Kaj pravite, da ste se zmotili oče, in kaj je z Anko in Tinetom? Vprašam hlastno. Vročje mi je postalo hkratu in nekaj čudnega mi je zašumelo v glavi.

— Kaj pravim! to moraš že ti bolj vedeti nego jaz, ko si vsako nedeljo in vsak praznik gori na Podlesku. Menda boš že vedel o čem se meni vsa fara. —

— Jaz nič ne vem oče. — Kaj pa se vendar menijo ljudje —

„I kaj se bodo menili! ne menijo se nič, samo vedo, da je mej tisto Anko in županovim Tinetom nekaj, kar bi ne smelo biti. Stari župan menda še tudi nič ne ve; drugače Anka ne bi bila več v hiši“.

Bilo mi je, kakor bi strela udarila v me, skočil sem kvišku in kričal:

— Saj ni res, saj ni res! Lažete, vsi lažete! —

In dirjal sem iz vrta na cesto, kar tak brez klobuka, brez jopice in telovnika. Nisem slišal, da so stari oče vpili za menoj:

„Za Božjo voljo, fant, ne bodi neumen!“

„Tekel sem skozi vas, da so otroci zijali za menoj; letel gori po klancu po lazih čez polje na Podlessek. Bil sem ves neumen takrat. Tekel sem vso pot, četudi je iz naše vasi do Podleska dobre pol ure. Nisem šel gori čez vas ampak zavil zadaj za vrta k županu. Na vrtu je stal kozolec, pod njim so pa včasih puščali vozove ob lepem vremenu.“

Na lestvah je sedel Tine, ko sem jaz priletel predenj. Vstrašil se me je menda zelo, ker je precej skočil z voza. Planil sem k njemu, zažrabil ga za rame, tresel in vpil.

„Povej če je res, precej mi povej! Jaz čem vedeti kaj je z Anko, če si jo — — če je res — — kričal sem, kar mi je prišlo na jezik.

Oni pa se me otrese, postavi se tja pred me pa začne:

— Če je res, tebe to nič ne briga, da boš vedel! — No, ker sva prijatelja ti jo pustim — zdaj jo pa ti imej, če hočeš in . . . dalje ni prišel. Jeza me je skoro zadušila, ves sem se tresel, zginila sta pamet in pomislek, zdrl sem ročico iz voza in udaril Tineta po glavi, kolikor sem mogel.

Ta pa se je prevrnil vznak in kri ga je polila.

Grozno sem se vstrašil in hkratu sem se zavedel, kaj sem storil! Jel sem vpiti in kmalu so pritekli ljudje.

Bil je vik in krik, da mi še danes vse zveni po ušesih, če se spomnim.

Jaz sam ne vem, kaj se je godilo potem z menoj; spominjam se le še, kako sem stopal z orožnikom k sodnji. Neizrečeno sem se kesal in sramoval svojega čina.

Tinetu ni bilo ravno Bog zna kaj, a jaz sem bil v groznih skrbeh, da ne bi umrl. Se ve ob preiskavi sem zvedel, da mu je že bolje.

No, potem na obravnavo je prišel Tine sam in skušal me celo zagovarjati, da ne bi bil toliko kaznovan. Jaz pa sem sam povedal vse po pravici, kako je bilo.

Dobil sem vendar tri mesece zapora. Potem sem šel na Hrvaško. Kaj bi delal doma, kjer bi vsak kazal s prstom za menoj zato sem se raje umaknil ljudem. Pisal sem domov, da odstopim in dajo posestvo mojemu bratu. Sam pa sem sekal in tesal hraste v hrvaških hostah. Kakih 12 let me ni bilo domov ko se mi je nekoč stožilo in sem se vrnil.

Brat se je oženil, stari oče so umrli, oče so pa pomagali kaj pri hiši, postarali so se. Z bratom sva se dobro razumela, pa sem ostal doma. Vesel je bil delal sem pridno, a za doto ga nisem gulil, da bi mi jo moral izplačati. Radi so me imeli vsi.

Tine se je tudi oženil med tem, a ne z Anko; pripeljal je tam nekje iz Bleških hrihov bogato ženo, s katero se pa nista dobro razumela. Anka je umrla kmalo ko je prišel njen sin na svet. Ta še živi, saj menda poznaš črnega Toneta, ki gori v rebrih žge oglje — ta je njen sin.

No vidiš tako-le je prišlo, da se nisem ženil — no ne kesam se. Saj jim nisem na poti pri hiši, oni potrpe z menoj jaz pa z njimi. In še ubogajo, če jim kaj svetujem.

Tako glej je na svetu — in stari sosedov stric je zapalil zopet malo južno, jaz pa sem sedela doli pri čebeljnjaku in nič več se mi ni čudno zdelo, da se sosedov stric ni oženil.

